

Sprejemanje novih statuten v krajevnih skupnostih

Tudi na napakah se učimo

Že spremembe republiške ustave leta 1971 so nakazovale precej drugačno vsebino in obseg dela posamezne krajevnne skupnosti, kot smo bili to navajeni pred tem

V osnutku nove republiške ustave (omejil se bom le nanjo) je povsem določeno rečeno, da v socialistični republiki Sloveniji uresničujemo delovni ljudje in občani skupne interese v temeljnih organizacijah združenega dela (TOZD) in v vseh oblikah njihovega združenja, v samoupravnih interesnih skupnostih (SIS) in v drugih temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih, krajevnih skupnostih (KS) in občinah. Torej lahko rečemo, da je celotna sprememba hkrati preobrazba in nadaljevanje dopolnjevanja in ustvarjanja novih samoupravnih socialističnih odnosov ter spreminjanje družbenih odnosov v prid delavskemu razredu in vseh delovnih ljudi.

Hkrati pridemo do zaključka, da predstavlja sedanja naša ustavna reforma najbolj preobrazbo ravno z vidika odločanja delavca v vseh oblikah tako družbene reprodukcije kot pri ustvarjanju in delitvi dohodka, hkrati z njegovim odločanjem o prispevkih in davkih tako za splošne kot za skupne potrebe. Hkrati pa seveda spreminjamo politični sistem, t.j. sistem delegatskega razmerja in odločanja.

Vse naštetje je novost in v spreminjanju odnosov ter nalog tudi v KS. To hkrati zahteva tudi spremembo dosedanjih statuten. Verjetno bomo kje ugotovili, da bo novi statut tudi prvi, ker je znano, da vse krajevnne skupnosti še vedno nimajo statuten. S tem pa bomo pomagali usmerjati še nove naloge v vrsti družbenih dejavnosti in seveda preobrazbi KS v enega izmed temeljev političnega in skupščinskega sistema. Potemtakem bo krajevna skupnost lahko opravila več opravil zlasti kot ekonomsko-družbena skupnost.

Naj omenim še druge označitve krajevnne skupnosti kot naloge, ki stojijo pred nami in

nam hkrati z novim občinskim (mestnim) statutom nalagajo velike obveznosti. Zlasti to velja za čas pred sprejemom in za obdobje do spomladanskih volitev v delegacije in skupnosti. V naši občini imamo 17 krajevnih skupnosti, ki so po značaju ter območjih mestne, primestne in vaške. Torej bo treba pri izdelavi statuten paziti, da bodo vsi trije tipi naših KS posebej obdelani ter upoštevane značilnosti posamezne KS pa pri vseh tudi splošne občne naloge. Menim, da niti mestne krajevnne skupnosti tj. Moste, Kodeljevo, Zelena jama in Nove Jarše, niso povsem enake, nimajo enakih problemov, kar posebej velja npr. za Kodeljevo. Nadalje je razlika tudi v obravnavi problemov ter reševanju le-teh. Med tem ko so primestne in zlasti vaške krajevnne skupnosti veliko naredile s „samoprispevom“ in s tem reševale svoje elementarne probleme (vodovod, elektrika, vaške poti), se mestne KS še vedno veliko ukvarjajo s komunalno opremljenostjo. Denarna sredstva pa so v glavnem ista, so proračunska in glede na sedanje cene ne

zadoščajo. S krpanjem vsakdanjih nalog pa se kaka krajevna skupnost preskoči ali pa samo delno zadovolji. Pestrost reševanja osnovnih problemov krajevnih skupnosti v naši občini nalaga nam aktivistom, da bomo morali posvetiti statutom mnogo pozornosti in vložiti mnogo truda vseh, ki jih problemi KS morajo zanimati, zlasti s pomočjo SZDL.

Spregovoriti bo treba tudi o povezovanju med krajevnimi skupnostmi v občini pri ustvarjanju in zagotavljanju materialnih in tudi drugih pogojev za življenje. Ta povezanost bo našla svoj odraz v skupnosti krajevnih skupnosti in konferenci delegatov krajevnih skupnosti. Nekaj podobnega smo imeli že sedaj v naši občini, in sicer zasedanje delegatov krajevnih skupnosti, le da je vsa svečanost in pomembnost v zadnjem času izvidena v golo formalnost. Zaradi tega pa so bili tudi rezultati bolj pičli. Tudi na napakah se učimo!

Kakšni naj bodo statuti in kaj je v statutu treba zapisati – o tem bomo spregovorili v nadaljevanjih. LEOPOLD KOS

PO DELEGATSKI POTI

Nadaljevanje s 1. strani

Brez take celovitosti in notranje povezanosti, zgrajene na resničnih interesih občanov, njihovih skupnosti ali organizacij, ne bi bilo mogoče doseči njihove učinkovite delegatske udeležbe v občini, mestu, republiki, federaciji, prav tako pa ne brez vsestranske usposobljenosti in opremljenosti, čemur je akcijski program že doslej posvetil dosti pozornosti. Če tega ne bi dosegli, bi se krajevna skupnost morala omejevati ali umikati v meje samo nekaterih interesov svojih občanov, samo v nekatere dejavnosti, ki pa ne zanimajo zmeraj – zlasti v mestu – večine občanov niti jim ne bi mogli omogočiti, da bi s pomočjo tako organizirane, usposobljene in opremljene skupnosti lahko dobili globlji pogled v družbeno dogajanje okoli sebe, naj gre za ožji ali širši družbeni prostor in vpliv nanj.

STATUT KS – ODRAZ DEMOKRATIČNIH HOTENJ OBČANOV

Ker gre za enega izmed temeljev političnega in skupščinskega sistema, za enega bistvenih pogojev za nadaljnji razvoj socialističnega samoupravnega demokratizma, si morajo organizirane socialistične sile resno in pospešeno prizadevati, da bo taka smer razvoja krajevnne skupnosti omogočena in zagotovljena tako s statuti kot z dejavnostjo, ki lahko take statute dobro pripravi, potem pa jim, ko bodo sprejeti, tudi sledi, izvršujoč njihova določila.

Potreba po taki celovitosti in tej ustrezni dejavnosti, po vsestranski usposobljenosti krajevnne skupnosti, ki naj občanu omogoči, da jo bo začutil kot svojo že zato ker bo brez nje v precejšnji meri nemogoče, da bi lahko nekatere svoje interese določeno uveljavljal v celotni družbi, bo seveda terjala, da bo že doseženo v njenem razvoju še obogatilo, da bodo izkušnje dopolnjene z novimi spoznanji, nekatera vprašanja osvetljena z novo lučjo.

Preobraževanje krajevnih skupnosti pa bo terjalo hkratno preobraževanje mnogih samoupravnih organizacij, zavodov in dejavnosti.

Po vsebini in po obliki se bodo morale izpopolnjevati, ali se tudi globlje preobraziti najrazličnejše samoupravne institucije, ki delovnim ljudem omogočajo, da urejajo mnogo stvari kar se da sami in neposredno, naj gre pri tem za hišne svete, za potrošniške svete, za poravnalne svete ali različne druge samoupravne institucije občanov, ki že obstajajo, pa tudi take, ki se bodo šele izoblikovale.

Ob tem opozarjamo na poseben pomen hišnih svetov kot ene bistvenih sestavin krajevnne skupnosti, na njihove bogate izkušnje in na velike možnosti, ki se jim odpirajo tako z novo politiko kot s samim razvijanjem krajevnne skupnosti. Družbenopolitične organizacije –

krajevnne skupnosti in mestne – jim bodo posvetile potrebno pozornost, s tem pa prispevale pomemben delež k rasti in vsestranosti krajevnih skupnosti.

KADROVSKA IN GMTNA POLITIKA

Kadrovska politika v krajevni skupnosti dobiva v okvirih splošne in nacionalne kadrovske politike čisto drugačno mesto kot ga je imela doslej, saj bo ravno skozi krajevnne skupnosti vodila ena izmed poti v skupščino – od občine do federacije. To pa ne pomeni samo, da bo kadrovsko odločanje občanom samo približano, ampak bo postajalo vse bolj njihovo, da bodo oni sami čedalje bolj – zlasti v družbenopolitičnih organizacijah – tudi odgovorni oziroma z drugimi družbenimi dejavniki soodgovorni za tako odločanje glede vseh njegovih bistvenih sestavin: glede družbene vzgoje mladih, glede vzgoje in izobraževanja delovnih ljudi in občanov kot samoupraviteljev in družbenih delavcev, glede socialne vsebine in kadrovske sestave različnih družbenih institucij, glede vsebinskih in drugih odločitev, ki se tičejo delegatskega evidentiranja, kandidiranja, volitev, delegiranja, odpoklica itn. – vsega pač, kar se tiče kadrovske politike glede na potrebo po dejavni povezanosti družbenih temeljev s skupščinami ožjih ali širših družbenopolitičnih skupnosti ali drugih družbenih institucij.

Preobraževanje krajevnne skupnosti bo terjalo dejansko preobraževanje tudi njene gmothe politike. Ustava bo očitno odprla vse možnosti, na katere so izkušnje krajevnih skupnosti že opozarjale, in jih obenem razširila, oziroma dala tem možnostim ustrezno družbeno smer v meri povezovanja, sporazumevanja, kajti brez tega obstoječih možnosti kratko in malo ne bo mogoče smotno izkoristiti. Novi

načini za zadovoljevanje gmothnih potreb krajevnih skupnosti bodo torej morali biti prilagojeni celotnim družbenim spremembam in smotrom – to pa pomeni, omogočiti bodo morali, da bodo izkoriščene vse razvojne možnosti krajevnih skupnosti za razvoj vseh dejavnosti, ki so potrebne, da bi delovni ljudje in občani sami in s pomočjo delegacij organizirano, usklajeno, demokratično, usposobljeno in potem tudi učinkovito odločali ali soodločali o družbenih zadevah.

Vse to, kar si začrtujemo kot preče naloge v okviru globljih sprememb v nadaljnjem razvoju samoupravne socialistične demokracije, pa ni možno brez dejavnega in ustvarjenega delovanja družbenopolitičnih organizacij, brez njihovega nenehnega spremljanja družbenega dogajanja, brez primerjanja sprejetih družbenih smotrov z drugačnimi težnjami, ki se skušajo uveljaviti. To pomeni, da gre tudi tu – kot je to že zapisano v akcijskem programu – za potrebo po globlji preobrazbi v delovnjaku organiziranih socialističnih sil, zlasti pa družbenopolitičnih organizacij od temeljev do vodstev. Frontne značilnosti Socialistične zveze, kakršne je poudaril dokument Socialistična zveza danes in kakršne poudarjajo ustavni osnutki po vsej Jugoslaviji kot tudi vse, kar smo zadnja leta dosegli in spoznali, nas usmerjajo na to, da bodo te značilnosti še veliko bolj uveljavile v življenju, da se vse socialistične sile trdnje povežejo v Socialistični zvezi in pod idejnim vodstvom Zveze komunistov. Samo tako bo Socialistična zveza sama dala tudi življenju v krajevni skupnosti tiste ljudske značilnosti, kakršne delovno ljudstvo in delavsko gibanje morata dati družbenim institucijam, če so zares ljudske, če se od delovnih ljudi ne oddaljujejo ali se jim celo odtujujejo.

TOPLARNA LJUBLJANA

- Proizvaja električno in toplotno energijo ter tehnološko paro za potrebe komunalnega gospodarstva Ljubljane.
- Prodaja pepel kot polnilni oziroma gradbeni material, destilirano vodo in krementev pesek.
- S svojim delom pomagamo izboljševati delovne in življenjske pogoje prebivalcev širše in ožje družbene skupnosti.

MAGIČNA MOČ ODLOČBE IN ZAČARANI KROG SORODSTVA

Kaj imata skupnega magična moč odločbe in začarani krog sorodstva? Praviloma ne, toda v mojem primeru da. To nam zopet potrjuje pravilo, da izjema potrjuje pravilo, ki sicer ni pravilo, vendar postane pravilo, če menimo, da naj bo pravilo.

V tem mojem primeru je začarani krog sorodstva sprožil magično moč odločbe, ki me je kot raketa odnesla z mesta glavnega vratarja. Torej vidite, da gresta obe stvari skupaj ali, kot pravijo, da sta v medsebojni vzročni zvezi. A zaradi učinkovitosti: k stvari.

Nič več nisem vratar pri glavnem vhodu, temveč pri stranskem vhodu, ki je namenjen tovrstnemu prometu. To je nizko, neodgovorno, podrejeno vratar-skemu mestu. Nič več nisem vratar – šef, vratar – general, temveč običajni odpiralec vrat z zamašeno čepico, brez pravice do paradne uniforme z zlatimi gumbi. Popolnoma navaden odpiralec vrat sem, ki odpira težka železna vrata in ga vseprek preklinja brezobzirni šoferji.

Vsega tega je kriv začarani krog sorodstva, ki je sprožil odločbo. Še sedaj, deset dni po prejemu, jo imam pred seboj na mizi.

V njej jasno in nedvoumno piše naslednje: „Na podlagi določil pravilnika o... pravilnika... statuta...“ in tako naprej – na četrti strani so naštet predpisi, kako je lahko prišlo do tako usodnega izreka, ki se glasi:

„odločam, da se tovariš Pepe Žabar razreši dolžnosti glavnega vratarja in odrejam

da se premesti za vratarja stranskega izhoda.“

Ali čutite udarno moč besed „odločam... odrejam...“ se razreši... se premesti... Vsaka posebej je kot dobro merjen udarec, ki zadane natanko tja, kamor je treba. Ne višje, ne nižje, ne levo in ne desno – temveč naravnost v središču. Človeka te odločbe, jeklene in mrzle besede naravnost ohromijo, da strmi vanje kot začaran in se jih ne upa ponoviti v bojzani, da se mu bodo zapičile v grlo in ga zadušile.

Kako drugače bi bilo slišati, če bi te grozeče besede nadomestili s kakimi blažljivi, kot na primer: priporočam, predlagam, odvezujem, odpokličem, predstavljam in podobno. Uradni akti s takimi izrazi bi bili mnogo bolj demokratični in v duhu današnjih časov. Kar pogledamo, kako drugače bi se potem glasila odločba:

„predlagam, da se tovariš Pepe Žabar odvezuje dolžnosti glavnega vratarja in

priporočam, da prevzame mesto vratarja...“ itn.

Z veseljem bi prebral tako odločbo, se vsedel in napisal pritožbo. V njej bi jasno in glasno povedal, da „se s predlogom ne strinjam, ker upoštevam samo tiste predloge, ki jih dajem sam. Prav tako se ne pustim odvezovati, ker sploh nisem privezan za glavni vhod, ampak sedim tam popolnoma svobodno. Priporočilo naj si podpisani mirne duše vtakne v žep in ga uporabi tam, kamor hodi še cesar peš. Niti na

misel pa mi ne pride kakršnokoli prevzemanje, razen prevzemanja višje plače.“

Da, da, tako bi se pritožil! Sedaj pa že deset dni strmim v odločbo. Tisti odstavek tam na koncu „...ima v 15 dneh pravico pritožbe...“ me zapeljuje in potiska svinčnik v roke. A kaj pomaga, ko mi ta pade iz roke, čim se mi pogled ustavi na besedah „odločam... razrešujem... odrejam...“ Proti njim se ni mogoče bojevati, treba se jim je pokoriti. V njih je skrita vsa tisočletna državna in druga prisila. Še več! Prepričan sem, da jih je uporabljal že ljubi bog, ko je ustvarjal nebo in zemljo. Tedaj prav gotovo ni rekel „predlagam, da naj bo svetloba“, temveč „odločam, da naj bo svetloba“, ali na primer „priporočam, da se prižgo zvezde na nebu“, temveč „odrejam, da naj se prižgo zvezde“. Rad bi videl, katera zvezda bi ob takih besedah le za hip oklevala prižgati svojo laterno.

Nič! Treba je upogniti hrbet in klekniti pred vsemogočnim obličjem odločbe in vdan v uso-do trpeti krivico. Odločba je bila krivična, kot je krivična vsaka negativna odločba. V obrazložitvi piše, da se me razrešuje zato, ker nisem v redu opravil svojih dolžnosti. Toda, to ni res. Odločbo je sprožil začarani krog sorodstva.

V podjetju je bil zaposlen neki zelenec Ferdo, ki sem ga nekoč že omenil. Ta grinta je v vse vitkal svoj nos. Pri vsakem je iskal in našel napake, tako da smo ga bili vsi siti. A do sebe je bil zelo prizanesljiv. Na delo je prihajal, kadar se mu je zljubilo, med delom je brez dovoljenja

odhajal iz tovarne in z dela odhajal, kadar se mu je zdelo.

Spotikal se je nekaj tudi ob me. Ni mu bilo všeč, da v vratar-nici berem časopis, da nimam zapetih vseh gumbov in med delovnim časom kadim. Le kje ste že videli in slišali kaj takega? Zato sem sklenil, da se mu odločim. Za vsako njegovo zamudo in za vsak predčasen odhod sem napisal poročilo in ga poslal sekretarju, da bi mu dal vetra. Poročila so se kopičila, a zgodilo se ni nič – kot bi mi jih ne pošiljal. Uspeh je bil samo ta, da me je zelenec vsak dan gledal bolj pisano. Sprva sem mislil, da sekretar mojih poročil ne prejema in jih zadržuje ali uniči njegova tajnica. Snažila pa mi je povedala, da v sicer ponavadi prazen sekretarjevem košu vsak dan najde moje prijave – raztrgane.

Resnično sem pobesnel. Sel sem k direktorju, mu vse povedal in priporočal, naj on napravi red. A tudi sedaj ni bilo nobenega odmeva. Postal sem radoveden, a obenem tudi zaskrbljen. Tu nekaj ni bilo v redu, zaslužil sem nevarnost. Zato sem nekega jutra ustavil direktorjevo tajnico in se previdno pozanimal, kako je z „mojo zadevo“.

„Ne vem, če bo kaj, tovariš Pepe“, se je nasmešnila tajnica, „tovariš Ferdo je vendar izredno perspektiven član našega kolektiva. S svojimi sposobnostmi in prizadevanostjo bo še daleč prišel. Zato res ne gre, da ga preganjamo zaradi malenkosti. Pustite ga na miru. On in vsi vodilni že vedo, kaj lahko dela. Ali mislite, da smo ga zastopaj osem let št-pendirali in za dve leti poslali v inozemstvo na specializacijo. Vse skupaj lahko škoduje samo vam.“

Ta je pa dobra! Nisem ga še videl, da bi delal kaj pametnega, ona pa „...sposoben, prizadeven...“ Jasno mi je, postalo tudi, kako je prišel do športnega

avtomobila popolnoma neznane znamke. Seveda, „prišpecializiral“ si ga je na naš račun. Ne, to ne gre, sklenil sem, da grem do konca.

Poprosil sem prijatelja Jožeta, člana delavskega sveta, da sproži vprašanje na seji delavskega sveta. Jože me je pazljivo poslušal, potem pa je preplašen zakrilil z rokami.

„Kaj vendar počneš, človek božji! Če hočeš že sam napraviti samomor, potem ne vleci še drugih v tolmun. Vse drugo, kar hočeš, napravim zate, samo tega ne zahtevaj. Ali sploh veš, kdo je ta grinta?“

Začuden sem ga pogledal. „Ne! Zdi se mi, da je navaden cepec in to še len povrh.“

„Poslušaj! Ali si poznal tisto črnolaso Maro, ki je bila prej zaposlena v našem podjetju? Vidiš, Ferdo je njen sin.“

„In kaj zato? Samo zato, ker je sin neke črnolase Mare, ki je bila nekoč pri nas, menda še ne sme počenjati, kar bi hotel?“

„To je res. Toda ta Mara je obenem tudi sestra personalčeve žene.“

„O!“ sem se začudil. „Nič, o! Kar poslušaj, ti, ki misliš, da vse veš, vendar kakor vidim, najvažnejšega le ne veš. Personalce pa je bratranec direktorjeve tajnice.“

Viš ga, hudiča!“ Počehljaj sem se za ušesi. „Da, da! Toda mož direktorjeve tajnice je obenem tudi sekretarjev nečak.“

„Ne, ne? Nemogoče!“ Sedaj me je pa res že pošteno zaskrbelo. Toda Jože je bil ne-usmiljen. „In sekretar se misli drugič poročiti z Marino sestro, to je s Ferdovo teto.“

„Zbogom kariera! Pokopalo me bo neko sorodstvo z ničeto na čelu!“ Zastokal sem in se sedel za mizo.

Ko sem bil že čisto na tleh, me je Jože še dotakel. Najbrž tudi ne veš, da je Marin mož, to je obenem tudi Ferdo oče, direktor podjetja, v katerem je zaposlen sin našega direktorja, njegova hči pa prejema tam štipendijo. Če bi rad še kaj, ti lahko povem še to, da je žena našega direktorja sorodnica Ferdovega očeta.

To je konec, tu se ne da nič napraviti! Kako naj se jaz, Pepe Žabar, brez sorodstva uprem in razbijem ta začarani krog? Ne, za to je sto in tisoč Zabarjev premalo.

Kar pogledajte! Tu je neki Ferdo, sin Mare, ki je sestra personalčeve žene, a personalce je obenem tudi bratranec direktorjeve tajnice, katere mož je obenem še sekretarjev nečak; in da bi bil krog res popoln, se namerava sekretar poročiti z zelenčeveto teto. Na koncu pa ti ta venec utrdi še direktorjeva žena, ki je sorodnica Ferdovega očeta.

Nič ne pomaga, vztrajati bo treba na stranskem izhodu. Toda ko bodo dorasli moji otroci, bom tudi jaz začel vezati začarani krog sorodstva z vsemi vratarji v mestu, potem bodo že videli!

A pritožba? Saj res! Ne kaže je napisati. Predsednik delavskega sveta je brat Ferdove zaročenke.

SLOVENIJA – SADJE

Ljubljana, Hladilnica Zalag